

ngv

Nederlandse
Genealogische
Vereniging

Afdeling Friesland

11 en 30

Themanummer 'Schippers'

ontdek
jouw
verhaal

MEDEDELINGENBLAD 104
jaargang 26 nr. 4– okt. 2021

HET DRAMA OP HET BERGUMERMEER

door Mattie Bruining-Hoeksma te Surhuisterveen

Op zoek naar een verhaal over schippers, kwam ik al snel uit bij de voorouders van mijn man, de Zwerwers.

In de oude kranten, via Delpher, kwam ik een triest verhaal tegen over de familie Zwerwer die bij een scheepsongeval twee kinderen verloor. Ik ging op zoek naar de link met de familie Zwerwer van mijn man, ik moest wel ver terug, maar de link is gevonden.

Allereerst het trieste verslag van het verdrinken van twee jonge kinderen.

7 december 1929. Het 32 ton wegende tjalkje 'de Twee Gebroeders' van Albert Zwerwer van Drachten was op weg met een vracht metselstenen vanaf Windeweer naar Beetsterzwaag. Ze werden door een motorboot getrokken. Aangekomen bij het Bergumermeer nam de wind toe.

Nieuwsblad van het Noorden 10-12-1929

Een gedeelte uit het krantenartikel:

“t Was ongeveer kwart vóór negen in den morgen — stortte zich een zware golf over het dek, die het schip nog meer slagzij wierp. De schipper die het gevaar voorzag, gaf z'n vrouw het roer in handen en rende naar voren, waar drie van zijn kinderen — de 8-jarige Albert, de 6-jarige Cornelis en de 4-jarige Johanna — nog rustig in hun bedjes sliepen. Tijd om kleren aan te trekken was er niet, daar iedere minuut tijdverlies thans noodlottig kon worden. De nog slaapdronken kleuters werden bij hun moeder, die het roer bediende, gebracht, waarna de schipper zich achter in de roef neerliet, om de beide jongste kinderen te halen. Op dat oogenblik sloeg de giek van het schip over. Het vaartuig schepte onmiddellijk water en helde daarbij geheel over één kant. De schipper, die haast bij de bedjes der jongste kinderen, was, zag nog juist hoe zijn vrouw en de drie kinderen over boord sloegen. Hij heesch zich weer naar boven en sprong in 't roeibootje achter het schip, om hen te helpen. Had hij dit niet gedaan, dan waren vrouw en kinderen voor zijn oogen verdronken. De twee jongens kreeg hij vrij spoedig te pakken, en ook zijn vrouw kon hij nog bij de boot brengen. Het was echter onmogelijk haar in de boot te hijschen. Door zich aan den rand der ranke boot vast te klemmen, wist de vrouw zich drijvende te houden. Intusschen hadden de schipper en zijn knecht van de motorboot hun veel steviger boot uitgezet. De kinderen werden daarin opgenomen en ook de

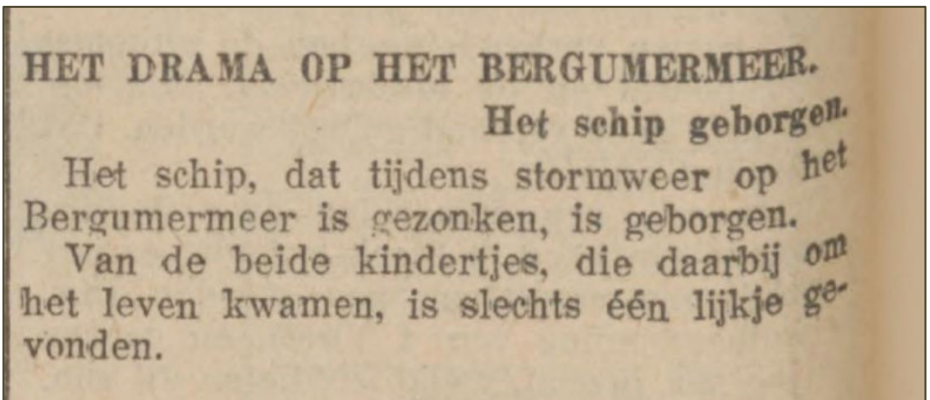
vrouw kon aan boord worden gebracht. Terwijl men alle moeite deed om bij de motorboot te komen, zag schipper Zwerver opeens aan bakboord zijn vierjarig dochtertje ronddrijven. Ook haar wist men nog te grijpen, waarna men in het vliegende stormweer de motorboot bereikte en vrouw en kinderen aan boord werden gebracht. Terugkeeren was levensgevaarlijk, daar de roeiboort ieder oogenblik dreigde vol te slaan en bovendien nutteloos, omdat het vrachtschip reeds ongeveer een meter onder water lag. De beide jongste kinderen, de 2-jarige Jacob en Jan, die pas een half jaar oud was, zijn in hun bedjes verdronken. Op de motorboot werden de kinderen in dekens gewikkeld door de vrouw van kapitein Visser, die zich met haar eigen kind eveneens aan boord bevond.

Na eenige moeite gelukte het om bij het vierjarig dochtertje, dat bewusteloos was opgepikt, de levensgeesten weder op te wekken. Half gekleed heeft schipper Zwerver met vrouw en kinderen de Lemmerboot, die na eenigen tijd moest passeeren, afgewacht. De motorboot „Harmonie" had het anker laten vallen, omdat het aan den grond zat.”

Het gezin werd door de Lemmer I, een vrachtboot, naar de brug van Bergumerdam gebracht, daar werd het gezin opgevangen door winkelier de heer E. Brouwer. Omstanders brachten droge kleren. Na door de politie gehoord te zijn werd het gezin 's middags naar familie in Leeuwarden vervoerd.

Door de hevige storm konden de lijkjes de eerstvolgende dagen nog niet geborgen worden. Pas op 18 december kon het scheepje geborgen worden en vond men één van de kinderlijkjes.

Leeuwarder nieuwsblad van 18 december:

Het scheepje was niet verzekerd. In de *Hepkema's courant* van 17 december 1929 stond een oproep voor een inzamelingsactie:

Desniettemin durven wij vragen om ook hier te helpen, ook hier nog eens te geven. Als wij allen gezamenlijk iets geven, dan zullen we schipper Zwerver in staat stellen zijn bedrijf weer te kunnen uitoefenen. Als we maar willen! Als we maar even des schippers leed mee voelen!

Wij vermogen niet het groote leed van hem en zijn vrouw weg te nemen, maar we kunnen wel den materielen nood helpen lenigen, en den schipper de hoop en den troost geven van weer in staat te zijn opnieuw voor vrouw en kinderen het brood te verdienen.

Ondergeteekenden verwijzen bij dezen naar den Armenraad te Leeuwarden, welke tot dit doel bijdragen in ontvangst wil nemen.

G. DE JONG,
Directeur Onderwijsfonds
voor de binnenvaart te
Amsterdam.

T. L. MELLEMA,
Inspecteur voor
de scheepvaart
in 't 3e district
te Groningen.

Ook in de krant onderstaande aanvulling:

“De familie Zwerver, die van Drachten afkomstig is, bestaat grotendeels uit schippers, die ook in Leeuwarden welbekend zijn. Van de 9 kinderen hebben zes zoons en één dochter het vaderlijk beroep voortgezet.

De 30-jarige schipper A. Zwerver, gedomicilieerd te Leeuwarden, is van zijn geboorte af op het water geweest en kan, naar zijn oude vader J. Zwerver, verzekerde, een ervaren schipper worden genoemd. Dit tragische ongeluk is het eerste, dat de familie Zwerver treft.”

Dat de Zwervers vooral schippers waren, blijkt wel uit de stamboom. Hieronder de relatie van mijn man Jelle naar de onfortuinlijke schipper Albert Zwerver.

Ze stammen af van een tweeling, Jelle uit het meisje Wytske Minzes, Albert uit de jongen Melle Minzes.

Er waren zes personen die in 1811-1812 de achternaam Zwerver aannamen. Zoals ik het uit kan dokteren, zijn ze allen aan elkaar verwant. Omdat in 1811 de man van Wytske al was overleden, namen haar kinderen ook de naam Zwerver aan.

Jacob Minzes, een broer van Wytske en Melle, werd in een notariële akte uit 1810 al genoemd als Zwerver. Het kan zelfs wel als een bijnaam begonnen zijn, hun scheepjes voeren natuurlijk overal naar toe als een zwerver ...

Hoewel ze wel als Zwerver in de akten staan, uitgezonderd Coene Poppes, die het zelf met een 'S' schrijft, blijft het een raadsel hoe de familie van mijn man aan de 'w' in de naam komt. Ik zie dat door die tak wel met een 'w' wordt ondertekent. Een aantal verklaarde niet te kunnen schrijven, daar noteert de ambtenaar het dus. Zowel in Friesland als in Groningen kom je beide varianten tegen.

De link tussen mijn man Jelle en schipper Albert Zwerver:

Minze Geeles, arbeider, schipper
circa 1715 Oudega - circa 1786
x 13-05-1740
Janke Jacobs
circa 1718 Drachten - circa 1806

Wytske Minzes 15-08-1756 Oudega 31-03-1823 Wartena x 09-10-1785 Halbe Tjibbeles rond 1755 Eernewoude 1796 Wartena Tjibbe Halbes ZWERVER, visser 23-09-1786 Wartena 16-11-1870 Wartena x 14-04-1853 Maaïke Sakes van der KLOET 06-06-1788 Suawoude 21-05-1881 Grouw Jacob Tjibbeles ZWERWER, palingvisser 07-08-1826 Wartena 14-05-1908 Visvliet x 27-04-1853	tweeling met:	Melle Minzes ZWERVER, arbeider 15-08-1756 Oudega 26-03-1833 Oudega x 13-09-1778 Berber Wytzes ZANDSTRA 1760 Oudega - 05-08-1845 Oudega Jacob Melles ZWERVER, visser 26-12-1791 Oudega 18-03-1864 Dragten x 18-09-1819 Trijntie Gerrits REITSMA 26-03-1802 Boornbergum 25-03-1875 Rinsumageest Melle Jacobs ZWERVER, schipper 19-12-1830 Dragten - 25-06-1909 Dragten x 16-05-1857
--	----------------------	---

<p>Neeltje Michiels BOERKE, vissersche 06-07-1829 Grouw 22-01-1913 Visvliet</p> <p> </p> <p>Roelofke Jacobs ZWERWER 07-06-1869 Visvliet 19-11-1943 Visvliet x 11-05-1892</p> <p>Jan Douwes ARKEMA, schilder en steenhouwer 16-02-1862 Ezinge 26-04-1934 Visvliet</p> <p> </p> <p>Trientje Jans ARKEMA, handwerkjuf 12-04-1894 Visvliet 22-11-1975 Buitenpost x 24-05-1922</p> <p>Jelle Sjoerds VEENSTRA, lapjeskoopman, boerenknecht, tuinman 02-07-1897 Augustinusga 20-09-1986 Buitenpost</p> <p> </p> <p>Neeltje VEENSTRA 13-01-1930 Augustinusga 29-03-2020 Bolsward x 07-05-1953</p> <p>Rinze BRUINING, tuinman 21-09-1929 Buitenpost 17-05-1974 Buitenpost</p> <p> </p> <p>Jelle BRUINING 13-05-1958 x 07-06-1979</p> <p>Martje (Mattie) HOEKSMA 20-08-1958</p>	<p>Aaltje Tjallings van der WOUDE 13-03-1837 Veenwouden - 15-07-1867 in het schip te Bergum</p> <p> </p> <p>Jacob Melles ZWERVER, schipper 24-09-1861 in het schip te Bergum 28-01-1952 in het schip te Leeuwarden x 22-09-1883</p> <p>Johanna Geerts SANNES 03-04-1864 Leeuwarden 12-05-1926 Leeuwarden</p> <p> </p> <p>Albert Jacobs ZWERVER, schipper 09-01-1899 in het schip te Leeuwarden - 20-09-1983 Leeuwarden x 14-01-1922</p> <p>Jantje Cornelius TRIP 09-12-1900 Exloërmond 10-02-1980 Leeuwarden</p> <p> </p> <p>De twee verdronken jongetjes: Jacob 14-12-1927 - 07-12-1929 Jan 22-05-1929 - 07-12-1929</p> <p>Er waren nog twee oudere broertjes en een zusje. Later werden er nog een jongen en een meisje geboren.</p>
---	---